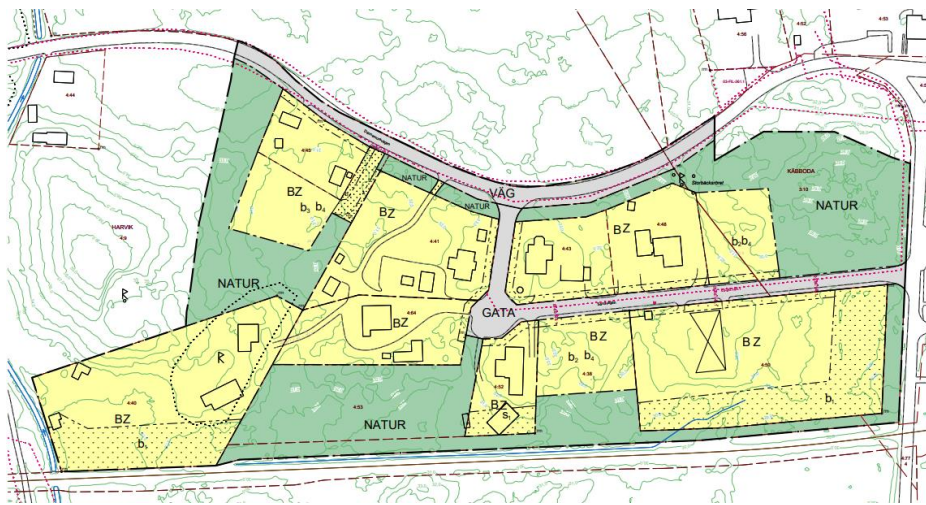

Samhällsbyggnadskontoret
Camilla Andersson

Naturvärden på Harvik 4:43 m.fl – underlag till planarbete

Kommunekolog/miljösakkunnig har fått en fråga gällande fördjupad beskrivning av naturvärden i samband med detaljplanearbetet på Harvik 4:43 m.fl. Inom planområdet enligt plankarta daterad 2023-12-22 finns både kommunägda och privatägda fastigheter.

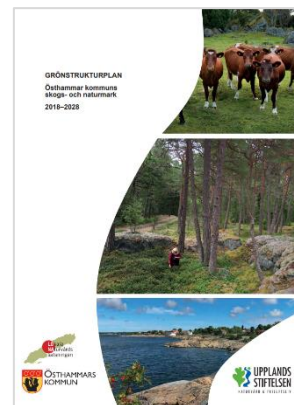

Plankarta 2023-12-22

Enligt Östhammars kommuns översiktsplan ska exploatering av naturmark alltid föregås av naturvärdesinventering och vid behov ska fördjupade artinventeringar göras bl.a. kopplat till bevarandestatus. En total naturvärdesinventering har inte gjorts av området, men merparten av den kommunala naturmarken inom planområdet har inventerats och klassats enligt nedanstående beskrivning. Övriga delen av planområdet är idag redan exploaterat. Utöver inventeringen har underlag från Artportalen, Skyddad natur och Skogsstyrelsen använts. Miljösakkunnig bedömer att detta material är tillräckligt för att göra bedömning av möjlig påverkan på naturmiljön och anpassningar i planen.

Om Grönstrukturplan för Östhammars kommuns skogs- och naturmark – ett planeringsunderlag

Under 2017-2018 genomförde Upplandsstiftelsen på uppdrag av och i samarbete med Östhammars kommun inventering av större delen av kommunens skogs- och naturmark. Inventeringen samlades i Grönstrukturplan 2018-2028 som nu används som vägledande dokument i skötsel av kommunal mark och som underlag i exploateringar och andra utvecklingsfrågor.

Vid större exploateringar genomförs fördjupande naturvärdesinventeringar enligt Svensk standard 199000:2023 (i vissa fall används fortfarande den äldre standarden SIS 199000:2014).

Planens omfattning

Grönstrukturplanen är utformad för Östhammar kommuns skogs- och naturmark. Planen omfattar 1 011 hektar, vilket utgör 60 % av kommunens markinnehav (landyta). Syftet med grönstrukturplanen är att ge en överblick över kommunens natur- och friluftsvärden i och vid tätorterna Östhammar, Öregrund, Hargshamn, Österbybruk, Gimo och Alunda. Planen omfattar dock inte park, anlagda gräsytor eller markområden som används för diverse verksamheter eller pågående exploatering. Även mindre markområden i Norrlövsta, Hökhuvud, Norrskedika, Snesslinge och Kallerö har utelämnats.

Målet med planen är att bevara eller skapa värdefulla miljöer i och kring de större tätorterna. Åtgärdsförslagen i grönstrukturplanen utgår från befintliga värden och förutsättningar, och de skötselmetoder som föreslås ska inte försämra nuvarande natur- och friluftsvärden. För områden som är starkt påverkade av tidigare, konventionellt skogsbruk föreslås vanligtvis kontinuitetsskogsbruk, d.v.s. skogsbruk vilket grundar sig på naturlig förnyring där de huvudsakliga avverkningsmetoderna är luckhuggning, plockhuggning, stamvis blädning och små hyggen med kvarlämnade fröträd. I skötseln av de tätortsnära skogarna är målet att bevara och utveckla en helhet där naturtyper och naturvärden tas till vara samtidigt som olika typer av rekreation kan integreras på bästa möjliga sätt.

Planens framtagande

Planen är utarbetad av Upplandsstiftelsen och Östhammar kommun under perioden mars 2017- aug. 2018. Arbetet har administrerats av kommunekolog Camilla Andersson och inventeringsarbetet samt utformande av rapporten har utförts av Elin Larsson och Gillis Aronsson på Upplandsstiftelsen. För GIS- och kartmaterial ansvarar Per Stolpe, Upplandsstiftelsen.

Kommunens skogsbruksplan från 2013 har använts som underlag till denna nya plan. Syftet med den nya grönstrukturplanen är att ge en aktuell och mer detaljerad beskrivning av de bevarandevärden som finns i kommunens skogs- och naturmark.

Inventeringsmetodik

Inventeringen av kommunens skogs- och naturmark har utgått ifrån tidigare beståndsindelningar från kommunens traditionella skogsbruksplan (2013). Vissa förändringar i gränser och indelningar har gjorts vid behov. Till exempel kan bestånd ha delats upp eller slagits ihop för att underlätta beskrivningen. Totalt har 401 bestånd inventerats och redovisning av varje enskilt område finns under ”Beståndsbeskrivning” i denna rapport.

Samtliga bestånd har besökts minst en gång under inventering och varje bestånd har fått en allmän beskrivning där bl.a. trädslag, fält- och buskskikt, enskilda träd, naturvårdsintressanta arter har registrerats. I inventeringen har även friluftsvärden i form av tillgänglighetsaspekter, stigar, övriga anordningar och kulturlämningar registrerats. Utifrån dessa egenskaper har varje bestånd tilldelats ett naturvärde och ett friluftsvärde samt fått angivet förslag på målbild och skötselåtgärder.

Naturvärdes- och friluftsbedomningar i Grönstrukturplanen

Samtliga bestånd i planen har klassats med ett natur- och ett friluftsvärde på en skala 1-3, där 1 är det högsta värdet och 3 det lägsta.

Områden som tilldelats klass 1 på naturvärdesskalan är i huvudsak naturskogsartade bestånd med äldre träd och död ved, betespräglade skogar, bestånd med rikt inslag av ädellövträd och hassel, betes-/hagmarker, våtmarker och öppna sandiga marker samt områden där flera rödlistade arter eller andra skyddsvärda arter är påträffade.

Klass 2 på naturvärdesskalan innefattar områden med visst naturvärde, t.ex. rikt inslag av senvuxna träd, överståndare eller förekomst av ädellövträd/hassel samt variation vad gäller trädålder eller fält-/buskskikt samt förekomst av enstaka ovanliga arter eller indikationer.

Bestånd med naturvärde klass 3 är generellt brukad skogsmark, homogen skog med liten variation i trädsnitt och ålder och som endast hyser vanligt förekommande arter. Hit hör också dränerad mark och ohävdad kulturmark där naturvärden saknas eller försvunnit.

Målbild

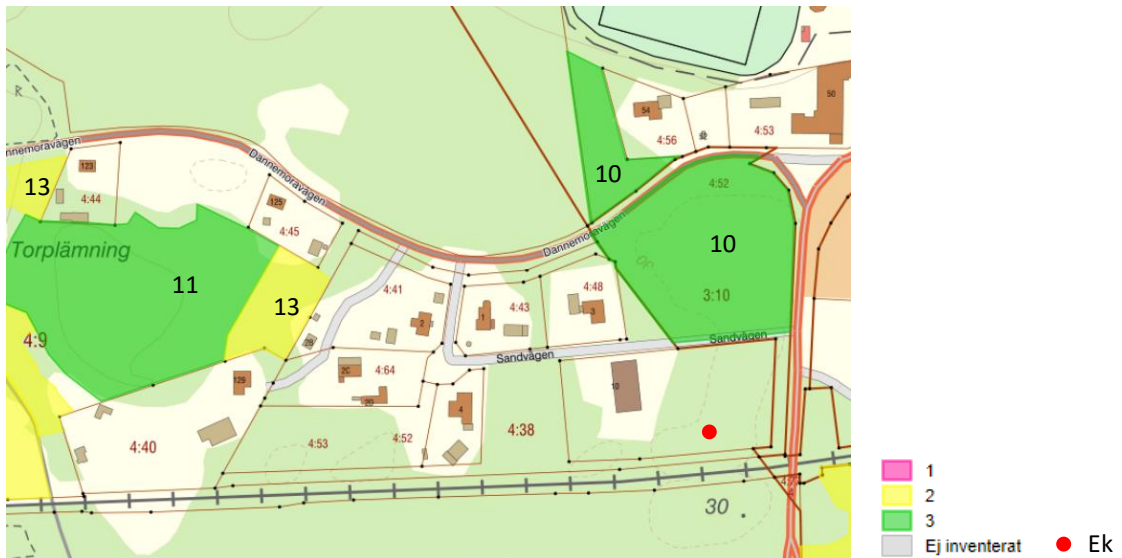
För att på sikt kunna öka eller bevara ett bestånds natur- och friluftsvärden har varje område tilldelats en målbild. Målbilden beskriver vad beståndet bör utvecklas till på lång sikt och ska vara vägledande för aktuella och kommande skötselåtgärder. Målbilderna är vanligtvis anpassade efter markens naturliga ståndort och förutsättningar. I vissa bestånd är målet redan uppnått, medan andra bestånd kräver skötsel eller tid för att nå målbilden. Målbilden är långsiktig och därför kommer flera områden inte att nå fram till målet under Grönstrukturplanens planperiod 2018-2028.

Naturvärden enligt Grönstrukturplanen i planområde Harvik 4:39 mfl.

I arbetet med Grönstrukturplanen har kommunal naturmark inventerats, dock inte området närmast järnvägen. Inventerade områden numreras enligt nedan.

Klassningen av naturvärden på de inventerade områdena omfattas främst av klass 3, ett mindre område inom planområdet klassas som klass 2. Se områdesbeskrivningar nedan.

Österbybruk 10 (bestånd 218)

Naturvärde	3
Friluftsvärde	3
Areal (ha)	1,6
Medelålder	10

Huvuddrag: Granskog utan särskilda värden.

Beskrivning: Likåldrig granskog med litet inslag av tall och hassel samt några grova lärkträd. Mossbeklätt markskikt med blåsippor.

Målbild: Kontinuitetsskogsbruk: På sikt olikåldrig granskog. Eftersträva en luckig struktur.

Åtgärd: Ingen åtgärd inom planperioden: Låta föryngring av gran komma upp.

Österbybruk 11 (bestånd 217)

Naturvärde	3
Friluftsvärde	3
Areal (ha)	1,7
Medelålder	70

Huvuddrag: Tallskog utan särskilda värden.

Beskrivning: Gallrat tallbestånd med visst inslag av gran och björk, även en del hassel. Det finns torrakor och en hel del markliggande död ved. Terrängen är lätt kuperad och markskiktet domineras av mossor och blåbär.

Målbild: Kontinuitetsskogsbruk.

Åtgärd: Ingen åtgärd inom planperioden.

Österbybruk 13 (bestånd 216)

Naturvärde	2
Friluftsvärde	3
Areal (ha)	4,6
Medelålder	50

Huvuddrag: Olikåldrigt lövbestånd.

Beskrivning: Lövkogsstråk längs med ett kronrike som kantas av al och asp samt några grova björkar. Gott om lövsly.

Målbild: Löv-/barrskog med särskilda värden: Lövträdsdominerad blandskog med många olika trädslag och ett välutvecklat buskskikt.

Åtgärd: Ingen åtgärd inom planperioden.

Naturvärden från andra underlag i planområde Harvik 4:39 mfl.

Inom området finns inga skyddade områden gällande naturvärden. Söder om området, järnvägen och väg 292 finns runt Karmdammen flera områden med naturvårdsavtal. Runt Karmdammen går även en stigslinga som Östhammars kommun och en lokal förening förvaltar i samverkan.

En större ek (ej klassad som jätteek) finns i sydöstra delen av fastighet Harvik 4:50. Denna bedöms inte direkt påverkas av planförslagets utformning med planbestämmelser men förslagsvis kompletteras plankartan med bestämmelse gällande marklov för trädfällning på naturmark samt på de områden som har egenskapsbestämmelser om begränsning av markens utnyttjande.

Söder om planområdet, söder om järnvägen och strax nordväst om rondellen finns en större ek registrerad i Artportalen/tidigare Trädportalen. Eken klassas som jätteträd med en omkrets på 343 cm (diameter på ca 109 cm) men påverkas inte av planen.

Sammanvägd bedömning till planbeskrivning

Planområdet består idag delvis av exploaterad mark medan andra delar består av oexploaterad natur-/skogsmark. Delar av den oexploaterade skogsmarken inom planområdet har inventerats av Upplandsstiftelsen under 2017-2018, då planeringsunderlag för kommunalägd mark i form av en grönstrukturplan togs fram.

I inventeringen konstaterades att beståndet i nordöstra delen av planområdet består av granskog med inslag av hassel och fåltskikt med blåsippa men utan särskilda värden. Beståndet i västra delen av planområdet klassas som tallskog utan särskilda värden med markskikt av mossor och blåbär. Ett mindre bestånd mitt i planområdet består av lövskog med al, asp och björk, ett olikåldrigt lövskogsbestånd med visst naturvärde men utan utpekade särskilda värden.

Sammantaget bedöms detaljplanen inte påverka särskilt skyddsvärda naturvärden på ett påtagligt sätt. Delar av området i klass 2 kan påverkas av en eventuell kvartersmark för bostäder/verksamheter, men med förslag till bestämmelse enligt nedan för den södra del av beståndet som ligger kvar inom naturmark, bedöms påverkan inte bli påtaglig.

En grövre ek finns inom planområdets sydöstra del. Utanför planområdet söder om järnvägen intill rondellen finns en ek som klassas som jätteträd och är därmed särskilt skyddsvärt. Gamla ekar har mycket höga naturvärden och utgör livsmiljö för en mängd olika insekter, lavar, mossor och svampar. Ekarna är också viktiga för djur som fladdermöss och fåglar.

För att skydda eken och andra större träd med naturvärden inom planområdet föreslås att plankartan för områden med bestämmelse NATUR samt områden inom kvartersmark med egenskapsbestämmelser om Begränsning av markens utnyttjande (tidigare så kallad prickmark) förses med om lovplikt för trädfällning genom bestämmelsen "Marklov krävs för trädfällning av träd med stamdiameter över 20 cm på en höjd av cirka 1 meter över mark."

Camilla Andersson
miljösakkunnig Östhammars kommun